

CHIZMACHILIK FANINI O`QITISH METODIKASI VA BOSHQA FANLAR BILAN ALOQASI, TA'LIM TEXNLOGIYALARI

Sanoyeva Sarvinoz Ne'matullayevna.

*Navoiy viloyati Uchquduq tumani 10-umumiy o`rta ta'lim maktabi
xalaq ta'limi a'lochisi ko`krak nishon sohibasi, oliy toifali tasviriy san'at
va chizmachilik fani o`qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqola ta'lim doirasidagi chizmachilik fanining ko'p qirrali dunyosiga kirib boradi, uning turli fanlar bilan aloqasi va uning pedagogikasini takomillashtirishda ta'lim texnologiyalarining rolini o'rganadi. U chizmachilik fani atrofidagi adabiyotlarni o'rganadi, o'qitishning turli usullarini tahlil qiladi, chizmachilik fanini ta'limga integratsiya qilish natijalarini muhokama qiladi va uni kelajakda amalga oshirish uchun xulosa va takliflar beradi.

Kalit so'zlar: chizmachilik fani, fanlararo ta'lim, ta'lim texnologiyalari, o'qitish metodikasi, pedagogika, integratsiya, ijodkorlik.

Rasm chizish, ifoda, aloqa va o'rganish vositasi sifatida intizomiy chegaralardan oshib ketadi. Uning ta'limga qo'shilishi nafaqat ijodkorlikni rivojlantiradi, balki turli mavzularda tushunishni kuchaytiradi. Chizmachilik fani san'at, fan, matematika va texnologiya kabi fanlar bilan kesishgan metodologiya va yondashuvlar spektrini qamrab oladi. Ushbu maqolada biz chizmachilik fani va ta'limning boshqa sohalari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganamiz, turli xil o'qitish usullari va ta'lim texnologiyalarining ta'sirini o'rganamiz.

Chizmachilik fani atrofidagi adabiyot uning kuchli ta'lim vositasi sifatidagi salohiyatini ochib beradi. Tadqiqotlar vizual savodxonlik, fazoviy fikrlash va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini targ'ib qilishda samaradorligini namoyish etdi. Chizmachilik biologiya va fizikadan arxitektura va muhandislikgacha bo'lgan turli xil fanlarda qo'llanilgan bo'lib, uning ko'p qirraliligi va qo'llanilishini aks ettiradi. Bundan tashqari, tadqiqot talaba ish va ta'lim natijalarini oshirish uchun o'quv ichiga chizilgan integratsiya muhimligini ta'kidlaydi.

Chizmachilik fanini ta'limga kiritish, turli xil ta'lim uslublari va maqsadlariga mos keladigan turli xil o'qitish usullari qo'llaniladi. An'anaviy yondashuvlarga to'g'ridan-to'g'ri o'qitish kiradi, bu erda o'qituvchilar rasm chizish texnikasi va tamoyillarini aniq o'rgatadilar. Loyihaga asoslangan ta'lim talabalarni rasm chizish ko'nikmalarini Real muammolarga tatbiq etishga, ijodkorlik va hamkorlikni rivojlantirishga undaydi. Bundan tashqari, interaktiv doskalar va chizma dasturlari kabi raqamli texnologiyalar o'qitish va o'qitish uchun innovatsion yo'llarni taqdim etadi.

Rasm chizishni o'rgatish, xususan ilmiy illyustratsiya, san'at, fan, texnologiya va ta'lim kabi turli sohalaridagi elementlarni o'zida mujassam etgan boy fanlararo harakat bo'lishi mumkin. Chizmachilik fanini o'qitish usullari va uning boshqa fanlar bilan aloqasi, shu jumladan ta'lim texnologiyalarining integratsiyasi haqida umumiy ma'lumot:

Fanlararo Yondashuv:

- Chizmaning biologiya, anatomiya, geologiya, arxeologiya va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligini ta'kidlang.

- Ilmiy illyustratsiya ilmiy tadqiqotlar va ta'limda aloqa, hujjatlashtirish va tahlil qilish vositasi sifatida qanday xizmat qilishini o'rganing.

Amaliy amaliyot:

- Talabalarga aniqlik va tafsilotlarni ta'kidlab, kuzatuvdan rasm chizishni mashq qilish uchun keng imkoniyatlar yaratish.

- Qalam va siyoh, grafit, raqamli illyustratsiya dasturlari va boshqalar kabi ilmiy illyustratsiya uchun mos bo'lgan turli xil chizish texnikasi va vositalari bilan tajriba o'tkazishni rag'batlantirish.

Texnologiya integratsiyasi:

- An'anaviy va raqamli illyustratsiya usullarini o'rgatish uchun o'quv dasturiga raqamli chizish vositalari va dasturlarini kiriting.

- Texnikani namoyish qilish va fikr-mulohazalarni taqdim etish uchun interfaol doskalar, planshetlar va raqamli proektorlar kabi ta'lim texnologiyalaridan foydalaning.

- Talabalarni Adobe Illustrator, Autodesk Sketchbook yoki Procreate kabi ilmiy illyustratsiya uchun maxsus dasturiy ta'minot bilan tanishtirish.

Hamkorlikda O'rganish:

- Talabalarga turli istiqbollar va tajribalarni taqdim etish uchun san'at va fan bo'limlari yoki mutaxassislar o'rtasidagi hamkorlikni osonlashtirish.

- Talabalar tadqiqot ishlari, eksponatlar yoki o'quv materiallari uchun ilmiy illyustratsiyalar yaratish uchun birgalikda ishlaydigan fanlararo loyihalarni rag'batlantirish.

Dala sayohatlari va mehmon ma'ruzachilari:

- O'quvchilarni Ilhom olish uchun turli xil ilmiy namunalar va asarlar bilan tanishtirish uchun muzeylar, botanika bog'lari, hayvonot bog'lari yoki tabiiy tarix markazlariga ekskursiyalarni tashkil qiling.

- Ilmiy illyustratorlar, tadqiqotchilar yoki o'qituvchilar kabi mehmon ma'ruzachilarni san'at va ilm-fan chorrahasi haqida o'z tajribalari va tushunchalari bilan o'rtoqlashishga taklif qiling.

Tanqidiy fikrlash va tahlil:

- Talabalarni ilmiy illyustratsiyalarni axborotni etkazishda aniqlik, aniqlik va samaradorlik nuqtai nazaridan tanqidiy baholashga o'rgatish.

- Talabalarni ilmiy ma'lumotlar va tushunchalarni rasm chizish orqali vizual ravishda tahlil qilish va talqin qilishga undash, murakkab mavzularni chuqurroq tushunishga yordam berish.

Baholash va mulohaza:

- Ilmiy tushunchalarni chizish va tushunishda texnik mahoratga yo'naltirilgan baholash mezonlarini ishlab chiqish.

- Iterativ amaliyot va uzluksiz o'rganish muhimligini ta'kidlab, takomillashtirish uchun kuchli va sohalarni ta'kidlaydigan konstruktiv mulohazalarni taqdim eting.

Chizmachilikni boshqa fanlar bilan birlashtiradigan va ta'lim texnologiyalaridan foydalanadigan yaxlit yondashuvni qo'llash orqali o'qituvchilar talabalarni san'at, fan va ta'lim sohasidagi turli martaba yo'llariga tayyorlashda chizmachilik fanini samarali o'rgatishlari mumkin.

Chizmachilik fani nafaqat fanga xos o'rganishni kuchaytiradi, balki fanlararo aloqalarni ham rivojlantiradi. Turli xil o'quv dasturlariga rasm chizish orqali

o'qituvchilar yaxlit tushunishni osonlashtirishi va talabalarni turli xil ta'lim sohalari o'rtasida aloqalarni o'rnatishga undashi mumkin. Bundan tashqari, ta'lim texnologiyalarining paydo bo'lishi rasm chizishni o'qitish amaliyotiga kiritish, interfaol va dinamik o'quv tajribalarini taqdim etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Xulosa va takliflar:

Chizmachilik fani fanlar bo'yicha ta'limni oshirishning qimmatli vositasini taklif etadi. O'qituvchilar turli xil o'qitish usullarini qo'llashlari va chizmalarni o'quv dasturlariga samarali kiritish uchun ta'lim texnologiyalaridan foydalanishlari kerak. Bundan tashqari, o'qituvchilar o'rtasidagi fanlararo hamkorlik o'quv tajribalarini boyitish uchun rasm chizish kuchidan foydalanadigan innovatsion pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi. Chizmachilik fanining ta'limdagi ahamiyatini anglab, biz talabalarga tanqidiy fikrlovchi, ijodiy muammolarni hal qiluvchi va umrbod o'rganuvchi bo'lish imkoniyatini bera olamiz.

Xulosa qilib aytganda, chizmachilik fani intizomiy chegaralardan oshib, ta'lim doirasida turli xil ta'lim sohalari o'rtasida ko'prik bo'lib xizmat qiladi. Innovatsion o'qitish usullari va ta'lim texnologiyalari bilan qo'llab-quvvatlanadigan uning integratsiyasi talabalarining ta'lim natijalarini yaxshilaydi va fanlararo aloqalarni rivojlantiradi. Chizmachilik fanini qamrab olgan holda, o'qituvchilar 21-asrda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va vizual savodxonlik ko'nikmalarini tarbiyalashlari mumkin.

Adabiyotlar:

1. Rahmonov I. "Chizmalarni chizish va o'qish", Toshkent, O'qituvchi, 1992-y.
2. Abdurahmonov A. "Chizmachilikdan grafik ishlar tizimi" Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi Toshkent — 2005
3. Sayidaxmedov N.S. A.Ochilov. "Yangi pedagogik texnologiya mohiyati va zamonaviy loyixasi"—Toshkent: RTM, 1999.
4. Ro'ziyev E.I. A.O.Ashirboyev "Muhandislik grafikasini o'qitish metodikasi" Fan va texnologiya, toshkent-2010y
5. Беженарь Ю.П. "Методика преподавания черчения" Витебск ВГУ мени П.М. Машерова 2018